

پیش‌بینی میزان امید به تحصیل بر اساس درگیری تحصیلی در دانش‌آموزان

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۴/۰۲

کد مقاله: ۱۳۷۴۹

روح‌اله وطن دوست*^۱، ذبیح پیرانی^۲

چکیده

پیشرفت تحصیلی مهمترین شاخص و نشان‌دهنده موفقیت در هر نظام آموزشی بوده که همواره علل و عوامل مختلفی را می‌توان در موفقیت دانش‌آموزان مد نظر قرار داد. یکی از این عوامل، امید تحصیلی است که خود متأثر از عواملی همچون درگیری تحصیلی می‌باشد. پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. ابزار جمع‌آوری داده‌ها پرسشنامه‌های (پرسشنامه درگیری تحصیلی توسط شوفلی و بکر (۲۰۰۶) و پرسشنامه امید به تحصیل) بوده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر متوسطه دوم به تعداد ۱۳۵۰ نفر در سطح شهر خرم‌آباد بوده. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۳۰۰ نفر از دانش‌آموزان پسر و دختر پایه اول دبیرستانی شهر خرم‌آباد در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ که به صورت تصادفی چندمرحله‌ای بوده تعیین گردید. نتایج نشان داد بین درگیری تحصیلی و امید به تحصیل رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. متغیر درگیری تحصیلی توانایی پیش‌بینی ۴۵٪ از واریانس امید به تحصیل در دانش‌آموزان را دارد. با توجه به نتایج کسب شده می‌توان گفت متغیر درگیری تحصیلی تاثیر بسزایی بر روی متغیر امید به تحصیل و موفقیت تحصیلی در دانش‌آموزان دارد.

واژگان کلیدی: امید به تحصیل، درگیری تحصیلی، دانش‌آموزان، متوسطه دوم.

۱- کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، استان اراک، ایران. (نویسنده مسئول)
.roilavatandost1350@gmail.com

۲- استاد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، استان اراک، ایران.

۱- مقدمه

پیشرفت تحصیلی فراگیران مهمترین شاخص و نشان‌دهنده موفقیت در هر نظام آموزشی است زیرا بیانگر میزان بهره‌وری و یادگیری فرد از آموزش است. همواره علل و عوامل مختلفی را می‌توان در موفقیت و داشتن آینده‌ی تحصیلی بهتر در دانش‌آموزان مد نظر قرار داد و یکی از این عوامل، امید تحصیلی است که خود متاثر از عوامل دیگر است. در نظر گرفتن بیش از ۲۰ سال تحقیق در زمینه امید بیانگر این امر است که دانش‌آموزان امیدوارتر در تحصیل و زندگی، از دانش‌آموزان دارای امیدواری کمتر، عملکرد بهتری نشان می‌دهند. فکر امیدوار نشان‌دهنده این اعتقاد است که می‌توان مسیر اهداف را پیدا کرد و باعث انگیزه استفاده از آن مسیر می‌شود و در نتیجه امید جهت‌دهنده احساسات و رفاه مردم و جزئی ضروری از شادی و موفقیت در زندگی است (یارمحمدزاده و همکاران، ۱۳۸۹). امید از راه تحصیل می‌تواند فراگیر را نسبت به زندگی و داشتن آینده‌ای بهتر و پویا محیا ساخته و ارتباط تنگاتنگی را با موفقیت و آینده‌ی تحصیلی بهتر در دانش‌آموزان به همراه داشته باشد (قدمپور و همکاران، ۱۳۹۶). عوامل مختلفی بر میزان امید به تحصیل در دانش‌آموزان نقش دارند و در این میان می‌توان به درگیری تحصیلی اشاره کرد. در ارتباط با درگیری تحصیلی در دانش‌آموزان عوامل مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی دخیل هستند. درگیر شدن دانش‌آموزان در یک فعالیت تحصیلی به این اشاره دارد که اولاً تکلیف توجه دانش‌آموزان را جلب کرده و تحت فرمان خود درآورد ثانیاً دانش‌آموزان انرژی خود را برای انجام تکالیف بسیج نماید و تا پایان انجام تکلیف، هیجان و انرژی خود را حفظ کند. درگیری تحصیلی سازه‌ای است که برای اولین بار جهت درک و تبیین افت و شکست تحصیلی مطرح گردید و به عنوان پایه و اساسی برای تلاش‌های اصلاح-گرایانه در حوزه تعلیم و تربیت مورد نظر قرار گرفت. به طور کلی مفهوم درگیری تحصیلی بر نقش خودآگاهی در مطالعه، طراحی عقاید فراشناختی و خودنظم‌دهی تاکید می‌کند (قدمپور و همکاران، ۱۳۹۳). با توجه به اهمیت موضوع و تاثیر مولفه‌ی امید به تحصیل در آینده تحصیلی دانش‌آموزان و فاکتورهای موثر بر آن، این پژوهش با هدف پیش‌بینی میزان امید به تحصیل بر اساس درگیری تحصیلی در دانش‌آموزان انجام شد.

۲- اهداف و فرضیات

هدف: تعیین رابطه بین درگیری تحصیلی و امید به تحصیل در دانش‌آموزان.

فرضیه: بین درگیری تحصیلی و امید به تحصیل در دانش‌آموزان رابطه وجود دارد.

۳- روش کار

این پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری اطلاعات، توصیفی از نوع همبستگی است که در آن روابط چند متغیر با یکدیگر بررسی می‌شود. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه دانش‌آموزان دختر و پسر به تعداد ۱۳۵۰ نفر بوده است. حجم نمونه با استفاده از جدول مورگان ۳۰۰ نفر از دانش‌آموزان پسر و دختر مقطع متوسطه دوم (پایه اول دبیرستان) شهر خرم‌آباد در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ تعیین گردید.

در این پژوهش با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی چندمرحله‌ای از بین کلیه دبیرستان‌های دخترانه و پسرانه شهرستان خرم‌آباد، شش دبیرستان مقطع متوسطه دوم (سه دبیرستان پسرانه و سه دبیرستان دخترانه) به صورت تصادفی انتخاب و از هر دبیرستان مقطع متوسطه دوم یک کلاس پایه اول به صورت تصادفی انتخاب و پرسشنامه‌ها بین دانش‌آموزان توزیع شد.

۳-۱- ابزار گردآوری اطلاعات

برای انجام تحقیق حاضر از دو پرسشنامه استفاده شد:

۱- پرسشنامه درگیری تحصیلی

۲- پرسشنامه امید به تحصیل

پرسشنامه درگیری تحصیلی توسط شوفلی و بکر (۲۰۰۶) ساخته شده است. این مقیاس دارای ۹ گویه و سه مولفه است با یک مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای (هرگز تا همیشه) و هر ماده دارای ارزشی بین ۱ تا ۵ است. با سوالاتی مانند: (هنگامی که درس می‌خوانم، همه‌ی چیزهای اطرافم را فراموش می‌کنم) درگیری تحصیلی را می‌سنجد. منظور از درگیری تحصیلی میزان مشارکت یادگیرنده یا تعهد او در فعالیت هدف یادگیری است. در این پژوهش منظور از درگیری تحصیلی نمره‌ای است که پاسخ‌دهندگان به سوالات ۹ گویه‌ای پرسشنامه درگیری تحصیلی می‌دهند.

مولفه‌های پرسشنامه:

۱- توانمندی، ۳، ۱، ۸

۲- تعهد، ۶، ۷، ۵

۳- جذب، ۲، ۴، ۹

جدول ۱- نمره‌گذاری لیکرت پنج گزینه‌ای پرسشنامه درگیری تحصیلی

هرگز	به ندرت	گاهی اوقات	اغلب اوقات	همیشه
۱	۲	۳	۴	۵

در تحلیل بر اساس میزان نمره پرسشنامه: بر اساس این روش از تحلیل شما نمره‌های به دست آمده را جمع کرده و سپس بر اساس جدول ذیل قضاوت می‌شود.

جدول ۲- تفسیر نمرات کسب شده از پرسشنامه درگیری تحصیلی

حد پایین نمره	حد متوسط نمرات	حد بالای نمرات
۹	۲۲/۵	۴۵

در پژوهش سیف و همکاران روایی پرسشنامه توسط اساتید و متخصصان این حوزه تأیید شده است (سیف، ۱۳۹۶). قابلیت اعتماد یا پایایی یک ابزار عبارت است از درجه ثبات آن در اندازه گیری هر آنچه اندازه می‌گیرد یعنی اینکه ابزار اندازه‌گیری در شرایط یکسان تا چه اندازه نتایج یکسانی به دست می‌دهد. در پژوهش سیف و همکاران، پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ بالای ۰/۷۰ به دست آمده است (سرمد و همکاران، ۱۳۹۰؛ سیف، ۱۳۹۶). در این پژوهش حاضر نیز روایی محتوایی پرسشنامه توسط اساتید و متخصصین دانشگاهی تأیید و پایایی پرسشنامه نیز توسط روش آلفای کرونباخ برای تمامی مولفه‌ها به شرح ذیل می‌باشد که از پایایی قابل قبولی برخوردار است.

جدول ۳- آلفای کرونباخ به دست آمده برای پرسشنامه درگیری تحصیلی

مولفه	تعداد سوالات	آلفای کرونباخ
توانمندی	۳	۰/۷۲
تعهد	۳	۰/۷۵
جذب	۳	۰/۷۸
کل	۹	۰/۷۶

ب- پرسشنامه امید به تحصیل

یک پرسشنامه ۲۷ سوالی استاندارد بوده که به منظور ارزیابی میزان امید به تحصیل از ابعاد مختلف (امید به کسب فرصت‌ها، امید به کسب مهارت‌های زندگی، امید به سودمندی مدرسه، امید به کسب شایستگی) در تحقیقات متعددی مورد استفاده قرار گرفته است. نمره گذاری پرسشنامه بصورت طیف ۵ گزینه‌ای لیکرت می‌باشد که امتیاز مربوط به هر گزینه در جدول زیر ارائه شده است: البته این شیوه نمره گذاری در مورد سوالات شماره ۶، ۹، ۱۰، ۱۳، ۲۱، ۲۴، ۲۷ معکوس می‌باشد. این پرسشنامه دارای ۴ بعد بوده که در جدول زیر ابعاد و نیز شماره سوالات مربوط به هر بعد ارائه گردیده است:

جدول ۴- ابعاد پرسشنامه امید به تحصیل

بعد	سوالات مربوطه
امید به کسب فرصت‌ها	۱، ۲، ۳، ۴، ۵، ۶، ۸، ۹، ۱۴
امید به کسب مهارت‌های زندگی	۷، ۱۶، ۱۷، ۱۹، ۲۰، ۲۲، ۲۳، ۲۵
امید به سودمندی مدرسه	۱۰، ۱۱، ۱۳، ۲۱، ۲۴ و ۲۷
امید به کسب شایستگی	۱۲، ۱۵، ۱۸، ۲۶

برای بدست آوردن امتیاز مربوط به هر بعد از پرسشنامه، مجموع امتیازات مربوط به تک تک سوالات آن بعد را با هم محاسبه کرده و امتیازات کلی بالاتر نشان دهنده امید به تحصیل بالاتر در فرد پاسخ دهنده خواهد بود و برعکس.

جدول ۵- تفسیر نمرات کسب شده از پرسشنامه امید به تحصیل

حد پایین نمره	حد متوسط نمره	حد بالای نمره
۲۷	۷۰-۵۰	۱۳۵

در پژوهش خرمایی و کمری (۱۳۹۶) روایی صوری و محتوای این مقیاس با استفاده از نظر اساتید و روایی سازه با استفاده از روش تحلیل عاملی مورد تایید قرار گرفته است. همچنین پایایی این پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ مورد ارزیابی قرار گرفت که نتایج آن در جدول زیر ارائه گردیده است (خرمایی و همکاران، ۱۳۹۶).

جدول ۶- آلفای کرونباخ به دست آمده برای پرسشنامه امید به تحصیل در پژوهش خرمایی

آلفای کرونباخ	بعد
۰/۹۰	امید به کسب فرصت‌ها
۰/۹۰	امید به کسب مهارت‌های زندگی
۰/۸۰	امید به سودمندی مدرسه
۰/۷۶	امید به کسب شایستگی
۰/۹۴	کل

در پژوهش حاضر نیز روایی محتوایی پرسشنامه مورد تایید قرار گرفت و پایایی ابزار به وسیله آلفای کرونباخ به دست آمد که به شرح جدول ذیل می‌باشد که دارای سطح قابل قبولی می‌باشد.

جدول ۷- آلفای کرونباخ به دست آمده برای پرسشنامه امید به تحصیل در پژوهش حاضر

آلفای کرونباخ	بعد
۰/۷۶	امید به کسب فرصت‌ها
۰/۷۹	امید به کسب مهارت‌های زندگی
۰/۷۵	امید به سودمندی مدرسه
۰/۷۶	امید به کسب شایستگی
۰/۷۸	کل

محقق برای شروع فعالیت‌های اجرایی پایان نامه، از معاونت پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک معرفی‌نامه دریافت نمود. با توجه به اینکه جامعه آماری پژوهش دانش‌آموزان سال اول دبیرستان بودند، معرفی‌نامه ارائه شده مجوز فعالیت برای انجام پژوهش در این سازمان بود. سپس پژوهشگر با مراجعه به بخش پژوهش و مدیریت این سازمان، مجوز اجرای پژوهش در آموزش و پرورش این منطقه را دریافت نمود. جهت اجرای پرسشنامه نیز محقق و همکاران، با تک تک آزمودنی‌ها ملاقات حضوری داشته و پرسشنامه‌ها را اجرا نمودند.

تجزیه تحلیل داده‌های حاصل از پرسشنامه، در دو سطح آمار توصیفی و آمار استنباطی انجام گرفت. در سطح آمار توصیفی از آمارهایی نظیر فراوانی‌ها، میانگین و انحراف معیار و در سطح آمار استنباطی داده‌ها از آزمون کولموگروف اسمیرنف، ضرایب همبستگی و تحلیل رگرسیون چندگانه استفاده شد.

۴- یافته‌ها

۴-۱- یافته‌های توصیفی

جدول ۸- توزیع فراوانی و درصد فراوانی بر حسب جنسیت

دانش آموزان مقطع متوسطه دوم		
جنسیت	فراوانی	درصد فراوانی
پسر	۱۴۵	٪۴۸/۳۳
دختر	۱۵۵	٪۵۱/۶۷
جمع کل	۳۰۰	٪۱۰۰

با توجه به جدول ۸، ۳۰۰ نفر حجم کل نمونه را تشکیل می‌دهد که از این تعداد دانش‌آموز مقطع متوسطه دوم ۱۵۵ نفر دختر (۵۱/۶۷٪)، ۱۴۵ نفر پسر (۴۸/۳۳٪) می‌باشند.

جدول ۹- توزیع فراوانی و درصد فراوانی سن در شرکت کنندگان

دانش آموزان مقطع متوسطه دوم		
سن	فراوانی	درصد فراوانی
۱۴-۱۵ سال	۱۲۰	۴۰٪
۱۵-۱۶ سال	۱۳۵	۴۵٪
۱۶ سال به بالا	۴۵	۱۵٪
جمع کل	۳۰۰	۱۰۰٪

با توجه به جدول ۹، ۳۰۰ نفر حجم کل نمونه را تشکیل می‌دهد که از این تعداد ۱۲۰ نفر در رنج سنی ۱۴-۱۵ سال (۴۰٪)، ۱۳۵ نفر در رنج سنی ۱۵-۱۶ سال (۴۵٪) و ۴۵ نفر در رنج سنی ۱۶ سال به بالا (۱۵٪) می‌باشند.

جدول ۱۰- توصیف میانگین و انحراف استاندارد متغیرها و مولفه‌های آن در آزمودنی‌های پژوهش

انحراف استاندارد	میانگین	آزمون توصیفی متغیر و زیرمتغیر
۱۴/۲۳	۶۸/۰۹	درگیری تحصیلی
۵/۵۶	۲۷/۴۵	توانمندی
۸/۹۵	۲۱/۱۹	تعهد
۶/۶۷	۲۴/۲۳	جذب
۶/۱۳	۲۵/۱۰	امید به تحصیل
۹/۴۵	۱۷/۰۸	امید به کسب فرصت‌ها
۱۰/۲۳	۱۵/۵۶	امید به کسب مهارت‌های زندگی
۹/۱۴	۱۹/۶۲	امید به سودمندی مدرسه
۷/۱۲	۲۱/۰۶	امید به کسب شایستگی

در جدول ۱۰ میانگین و انحراف استاندارد متغیرهای مورد پژوهش و مولفه‌های آن ارائه گردیده است. بر این اساس مقدار میانگین درگیری تحصیلی و مولفه‌های توانمندی، تعهد و جذب به ترتیب برابر ۶۸/۰۹، ۲۷/۴۵، ۲۱/۱۹، ۲۴/۲۳، متغیر امید به تحصیل و مولفه‌های کسب فرصت‌ها، امید به کسب مهارت‌های زندگی، امید به سودمندی مدرسه و امید به کسب شایستگی به ترتیب برابر ۲۵/۱۰، ۱۷/۰۸، ۱۵/۵۶، ۱۹/۶۲ و ۲۱/۰۶ می‌باشد.

۴-۲- تحلیل استنباطی داده‌ها (تحلیل فرضیه‌ها)

قبل از انجام آزمون‌های آماری، لازم است نرمال بودن داده‌های جمع‌آوری شده بررسی شود. برای این کار از آزمون کلموگروف-اسمیرنوف استفاده شده است. اگر در این آزمون مقدار احتمال از سطح معناداری پنج صدم کمتر باشد، توزیع نرمال نیست و در غیر اینصورت توزیع نرمال خواهد بود. نتایج این آزمون برای متغیرهای این پژوهش بصورت زیر می‌باشد. همان‌طور که در جدول ۱۱ مشاهده می‌شود سطح معناداری در تمامی متغیرهای پرسشنامه‌ها و مولفه‌های مربوطه، از پنج صدم بیشتر می‌باشد که معنی‌دار نمی‌باشد ($P \geq 0/05$) و نشان دهنده توزیع نرمال داده‌ها در این پژوهش می‌باشد، لذا با توجه به این موارد ذکر شده در تحلیل اطلاعات از آزمون‌های پارامتریک استفاده می‌شود.

جدول ۱۱- آزمون کلموگروف-اسمیرنوف در بررسی نرمال بودن داده‌های به دست آمده از پرسشنامه‌ها

شاخص‌ها	Z	معناداری	نوع توزیع
درگیری تحصیلی	۰/۶۵	۰/۴۸	نرمال
توانمندی	۰/۵۸	۰/۵۳	نرمال
تعهد	۰/۵۲	۰/۵۷	نرمال
جذب	۰/۴۱	۰/۵۹	نرمال
امید به تحصیل	۰/۴۸	۰/۵۸	نرمال
کسب فرصت‌ها	۰/۵	۰/۵۲	نرمال
امید به کسب مهارت‌های زندگی	۰/۴۱	۰/۵۵	نرمال
امید به سودمندی مدرسه	۰/۴۶	۰/۴۶	نرمال
امید به کسب شایستگی	۰/۴۹	۰/۴۹	نرمال

۳-۴- آزمون فرضیه پژوهش

بین درگیری تحصیلی و امید به تحصیل در دانش‌آموزان متوسطه دوم شهر خرم‌آباد رابطه وجود دارد. به منظور بررسی رابطه بین درگیری تحصیلی و امید به تحصیل دانش‌آموزان متوسطه دوم شهر خرم‌آباد از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن به شرح زیر می‌باشد:

جدول ۱۲- برآورد ضریب آزمون پیرسون جهت بررسی رابطه بین درگیری تحصیلی و امید به تحصیل در دانش‌آموزان

درگیری تحصیلی				متغیر
ضریب تعیین	سطح معناداری	ضریب همبستگی پیرسون	تعداد	امید به تحصیل
۲۴/۲۰۶	۰/۰۰۱	۰/۴۹۲**	۳۰۰	

** معناداری در سطح ۰/۰۱

با توجه به نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون، سطح معناداری بدست آمده کمتر از ۰/۰۱ می‌باشد، بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه مقابل تایید می‌گردد، بدین معنی که با ۰/۹۹ اطمینان می‌توان گفت، بین امید به تحصیل و درگیری تحصیلی در دانش‌آموزان ارتباط وجود دارد. همچنین از نظر آماری رابطه مثبت و معنی‌دار بوده به این صورت که هر چه درگیری تحصیلی در دانش‌آموزان افزایش پیدا کند میزان امید به تحصیل افزایش پیدا می‌کند و بالعکس.

جدول ۱۳- تحلیل رگرسیون چندگانه جهت پیش‌بینی امید به تحصیل بوسیله مولفه درگیری تحصیلی و ابعاد آن

متغیر	R	R ²	F	Sig	B	Beta	T	Sig
درگیری تحصیلی	۰/۵۴	۰/۳۵	۳۵/۴۴	۰/۰۰۱	۰/۹۹	۰/۴۶	۵/۴	۰/۰۰۱
درگیری تحصیلی	۰/۶۷	۰/۴۶	۲۷/۶۷	۰/۰۰۱	۰/۴۵	۰/۲۱	۲/۷۹	۰/۰۰۱
توانمندی					۰/۸۱	۰/۱۹	۲/۳۱	۰/۰۰۱

با توجه به مندرجات موجود در جدول ۱۳، متغیر درگیری تحصیلی توانایی پیش‌بینی ۳۵٪ از واریانس امید به تحصیل در دانش‌آموزان را دارد ($F=35/44$ و $P<0/001$). در ادامه و در گام بعدی پس از ورود زیر مولفه توانمندی، درگیری تحصیلی و توانمندی توانایی پیش‌بینی ۴۶٪ از واریانس درگیری تحصیلی در دانش‌آموزان را به صورت معنادار دارند ($F=27/67$ و $P<0/001$). ضرایب مثبت به دست آمده برای بتا برای درگیری تحصیلی ۰/۲۱٪ و برای توانمندی ۰/۱۹٪ می‌باشد که بازگو کننده این مطلب می‌باشد که با افزایش نمرات در این متغیرها به اندازه یک انحراف معیار، نمره امید به تحصیل نیز به اندازه ۰/۲۱٪ و ۰/۱۹٪ انحراف معیار افزایش می‌یابد.

۵- بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به دست آمده از آزمون ضریب همبستگی پیرسون نشان می‌دهد بین درگیری تحصیلی و امید به تحصیل رابطه معناداری وجود دارد. با توجه به نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون ($r=0/492$)، سطح معناداری بدست آمده کمتر از $0/01$ می‌باشد، بنابراین فرضیه صفر رد و فرضیه مورد نظر تایید می‌گردد، بدین معنی که با $0/99$ اطمینان می‌توان گفت، بین درگیری تحصیلی و امید به تحصیل دانش‌آموزان ارتباط مثبت و معناداری وجود دارد به این صورت که هر چه درگیری تحصیلی در دانش‌آموزان افزایش پیدا کند میزان امید به تحصیل دانش‌آموزان افزایش پیدا می‌کند و بالعکس. نتایج این پژوهش با پژوهش‌های سماوی و همکاران (۱۳۹۵) و فرهادی و همکاران (۱۳۹۵) هماهنگ و همسو می‌باشد.

درگیری تحصیلی به کیفیت تلاشی که دانش‌آموزان صرف فعالیت‌های هدفمند آموزشی می‌کنند تا به صورت مستقیم به نتایج مطلوب دست یابند، اشاره می‌کند. در اغلب مطالعات درگیری یا سازه‌های متضاد نظیر عدم درگیری، کناره‌جویی، ترک تحصیل، احساس بیگانگی و مخالفت همراه می‌شود. در پژوهش‌های اولیه، سازه درگیری بیشتر با اصطلاح ترک تحصیل دانش‌آموزان مدنظر قرار گرفته است، زیرا به لحاظ نظری درگیری دانش‌آموزان شامل فرآیند کار کردن به منظور ارتقای یادگیری و پیشرفت دانش‌آموز و اجتناب از خطر ترک تحصیلی است. مفهوم درگیری در دو دهه اخیر توجه پژوهشی فزاینده‌ای را جلب کرده است (بروجردی، ۱۳۹۱). به عبارت دیگر درگیری تحصیلی نوعی سرمایه‌گذاری روان‌شناختی و تلاش مستقیم برای یادگیری، فهمیدن و تسلط در دانش، مهارت‌ها و هنرهایی است که میزان امید به تحصیل و در نتیجه تلاش و فعالیت‌های تحصیلی را ارتقا می‌دهد. درگیری دانش‌آموز در مدرسه و در کلاس درس به طور گسترده و در تکالیف تحصیلی به طور خاص هدف مهم، آموزش است. علاوه بر این درگیری به عنوان پیش‌بینی‌کننده برجسته موقعیت تحصیلی دانش‌آموز در کوتاه مدت و بلند مدت است.

تقدیر و تشکر: این مطالعه حاصل بخشی از پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، لذا نویسندگان مراتب تشکر و قدردانی خود را از کلیه اساتید و کارکنان دانشکده علوم انسانی اعلام می‌دارند.

منابع

۱. بروجردی، م. ۱۳۹۱. بررسی اثربخشی آموزش انگیزش پیشرفت بر ادراک از ساختار کلاس و درگیری تحصیلی دانش‌آموزان سال سوم راهنمایی شهرستان سقز. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبایی.
۲. خرمایی، فرهاد؛ کمری، سامان. (۱۳۹۶). ساخت و بررسی ویژگی‌های روانسنجی مقیاس امید به تحصیل. دو فصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری، سال پنجم، شماره هشتم، بهار و تابستان ۹۶، ص ۳۷-۱۵.
۳. سرمد، زهره؛ حجازی، الهه و عباس بازگان (۱۳۹۰) روش تحقیق در علوم رفتاری، تهران: انتشارات آگه.
۴. سماوی، ع؛ ابراهیمی، ک؛ جاودان، م. (۱۳۹۵). بررسی رابطه درگیری‌های تحصیلی، خودکارآمدی و انگیزش تحصیلی با پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دبیرستانی شهر بندر عباس. فصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری، ۴ (۷)؛ ۷۱-۹۲.
۵. سیف، محمد حسین. (۱۳۹۶). مدل علی تطبیقی فرسودگی تحصیلی در بین دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی و پیام نور، مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۱۷ (۲): ۲۳-۱۱.
۶. فرهادی، ع؛ ساکی، ک؛ قدمپور، ع؛ خلیلی گشنیگانی، ز؛ چهری، پ. (۱۳۹۵). پیش‌بینی ابعاد درگیری تحصیلی بر اساس مولفه‌های سرمایه روانشناختی دانشجویان. ماهنامه علمی پژوهشی راهبردهای آموزش در علوم پزشکی، ۹ (۲)؛ ۱۲۸-۱۳۳.
۷. قدمپور، ع؛ یوسف‌وند، ل؛ رادمهر، پ. (۱۳۹۶). مقایسه اثر بخشی آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی بر امید تحصیلی در دانش‌آموزان دختر و پسر. فصلنامه راهبردهای شناختی در یادگیری، ۵ (۹)؛ ۳۳-۴۷.
۸. قدمپور، ع؛ میرزایی‌فر، د؛ سبزیان، س. ۱۳۹۳. بررسی رابطه بین درگیری تحصیلی و افت تحصیلی در دانش‌آموزان پسر و دختر سال اول دبیرستان‌های شهر اصفهان. فصلنامه روانشناسی تربیتی، ۱۰ (۳۴)؛ ۲۳۳-۲۴۷.
۹. یارمحمدزاده، پ؛ بختیار نصرآبادی، ح؛ آقابابایی، ر؛ جمشیدی کوهساری، م. ۱۳۸۹. تبیین متغیرهای ادراکی تفکر انتقادی و بعد شناختی پیشرفت تحصیلی. مجله اندیشه‌های نوین تربیتی، ۶ (۲)؛ ۷۵-۹۰.

ISSN: 2645-4475

فصلنامه مطالعات کارپردی در
علوم اجتماعی و جامعه‌شناسی

سال پنجم، شماره ۳ (پیاپی: ۲۱)، پاییز ۱۴۰۱